

ایده آل سازی تجارت ایران و برزیل

تجارت ایران و برزیل در سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵) با ثبات نسبی اما عدم تعادل عمده روبه‌رو است؛ حجم کل تجارت حدوداً بین شش تا هشت میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که ایران بیش از چهار تا شش میلیارد دلار ذرت، سویا، دانه‌های روغنی، گوشت حلال و شکر خام از برزیل وارد می‌کند، در حالی که صادرات غیرنفتی ایران به برزیل در پنج ماه نخست سال جاری به ۱۶۳ میلیون دلار رسیده است (رشد ۲/۵ برابری نسبت به سال قبل).

شامل ذرت، سویا، قهوه و گوشت است.

حمل‌ونقل و لجستیک

یکی از چالش‌های مهم تجارت ایران و برزیل، حمل‌ونقل مستقیم و دسترسی مؤثر به بنادر است. خط کشتیرانی مستقیم بین ایران و شمال برزیل ایجاد شده که فرصت بزرگی برای صادرات محصولات ایرانی فراهم آورده است. با توسعه شبکه حمل‌ونقل ریلی و جاده‌ای در بنادر شمالی برزیل، امکان انتقال سریع‌تر و اقتصادی‌تر کالاها وجود دارد. برای تقویت این حوزه، ضرورت دارد فعالان تجاری ایرانی برنامه‌ریزی بلندمدت داشته باشند و حضور مستمر در بازار برزیل را دنبال کنند.

/// شناخت برزیل و سوابق تجاری با ایران

برزیل به‌عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد آمریکای جنوبی به‌واسطه موقعیت ژئواستراتژیک و منابع طبیعی غنی، نقش مهمی در تجارت جهانی دارد. روابط ایران و برزیل سابقه‌ای بیش از یک قرن دارد؛ از سال ۱۹۰۳، پیمان‌های دوستی و بازرگانی برقرار شده و همکاری‌های اقتصادی و فرهنگی در قالب توافقنامه‌های دوجانبه پیش رفته است. در سال‌های اخیر، تجارت دوجانبه رشد چشمگیری داشته است؛ به‌طوری‌که ارزش مبادلات تجاری ایران و برزیل در سال گذشته به عددی بین شش تا هشت میلیارد دلار رسید. صادرات ایران عمدتاً شامل کود اوره و محصولات پتروشیمی و واردات از برزیل

سید فخرالدین عامریان

رئیس هیئت‌مدیره اتاق مشترک بازرگانی ایران و برزیل

استانداردها

برزیل استانداردهای سخت‌گیرانه‌ای در زمینه واردات محصولات کشاورزی، غذایی و پتروشیمی دارد. رعایت الزامات سازمان‌های استاندارد برزیل مانند ANVISA و INMETRO برای کالاهای مصرفی، کشاورزی، دارو و محصولات بهداشتی الزامی است. مسئولیت انطباق محصولات صادراتی ایران با استانداردهای فنی برزیل و دریافت گواهینامه‌های معتبر به‌منظور جلوگیری از بازگشت کالا یا جریمه‌های احتمالی اهمیت دارد.

وضعیت فعلی تجارت دوجانبه ایران و برزیل

تجارت ایران و برزیل در سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵) با ثبات نسبی اما عدم تعادل عمده روبه‌رو است؛ حجم کل تجارت حدوداً بین شش تا هشت میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که ایران بیش از چهار تا شش میلیارد دلار ذرت، سویا، دانه‌های روغنی، گوشت حلال و شکر خام از برزیل وارد می‌کند، در حالی که صادرات غیرنفتی ایران به برزیل در پنج ماه نخست سال جاری به ۱۶۳ میلیون دلار رسیده (رشد ۲/۵ برابری نسبت به سال قبل) و عمدتاً شامل اوره، محصولات پتروشیمی، پلیمرها، بیتومن، پسته، خرما، کشمش و فرش دستباف است. دفتر اتاق مشترک در سائوپائولو فعال و مرکز تجاری ایران در برزیل نیز در سنوات گذشته افتتاح شده تا نمایندگی بخش خصوصی را تقویت کند، اما نبود خطوط کشتیرانی مستقیم و تحریم‌های بانکی، صادرات را از بنادر واسطه مانند امارات و عمان عبور می‌دهد.

چالش‌ها و مسیر ایده‌آل سازی روابط تجاری

چالش اصلی، کسری تجاری شدید ایران (صادرات کمتر از دو میلیارد دلار در برابر واردات بالا) به همراه موانع لجستیکی، مقررات سخت‌گیرانه واردات برزیل (مانند واریز ارزش کالا به حساب واردکننده) و مشکلات انتقال مالی است، هرچند که برزیل روابط اقتصادی با ایران را حتی در دوران تحریم‌ها حفظ کرده است. برای رسیدن به وضعیت ایده‌آل (تجارت ۱۰ میلیارد دلاری متعادل)،

راهکارها شامل برقراری خطوط کشتیرانی مستقیم (کاهش ۵۰ درصدی هزینه‌ها)، توافق ترجیحی، پروتکل‌های بهداشتی جدید برای میوه‌ها (انار، کیوی و سیب)، افزایش اعتبار بانکی از بانک توسعه برزیل و بهره‌برداری از تعرفه‌های ۵۰ درصدی آمریکا بر کالاهای برزیلی (بازار جدید برای پتروشیمی ایران) است. عضویت مشترک در BRICS و اعزام رایزن بازرگانی، همراه با نمایشگاه‌های دائمی در سائوپائولو، تعادل را در دو تا سه سال آینده محقق می‌کند.

ظرفیت‌های صادراتی کلیدی ایران به برزیل

بازار ۲۱۵ میلیونی برزیل با رشد اقتصادی پایدار، فرصت‌های مطلوب برای ایران فراهم می‌کند؛ شاخص همخوانی الگوی واردات برزیل با صادرات ایران بالا است.

• کشاورزی و غذایی (اولویت اول):

- میوه‌های خشک و آجیل؛ پسته، بادام، گردو، کشمش، خرما (تقاضای مسلمانان و مصرف‌کنندگان سلامت‌محور)،
- ادویه‌جات؛ زعفران، زیره، زردچوبه و سبزیجات خشک،
- میوه‌های تازه؛ انار، مرکبات، سیب،
- پروتئینی؛ پودر شیر، ماست، پنیر سنتی و باز صادرات گوشت حلال برزیلی به ثالث.

• شیمیایی و معدنی:

- اوره و کودها؛ سهم فعلی غالب، دو برابر شدن با لجستیک بهتر،
- پتروشیمی؛ پلی‌اتیلن، پلی‌پروپیلن، بیتومن برای صنایع بسته‌بندی و راه‌سازی.

• سایر بخش‌ها:

- صنایع ساختمانی؛ سنگ، سرامیک و کاشی،
- دارویی؛ عصاره و داروهای گیاهی،
- فرش و محصولات دستی.

طرح‌های مشترک کشاورزی ایران و برزیل

با توجه به ظرفیت بالای برزیل در کشاورزی و نیاز ایران به واردات محصولات اولیه و دانش فنی، توسعه طرح‌های مشترک بسیار مهم و با اهمیت است. بر این اساس پیشنهاد می‌شود طرح‌های زیر مورد توجه دولت‌مردان و

فعالان بخش خصوصی قرار گیرد:

- انتقال دانش و فناوری‌های نوین در فرآوری محصولات کشاورزی، مکانیزاسیون و اصلاح بذرها،
- سرمایه‌گذاری مشترک در تولید نهاده‌های کشاورزی و کود شیمیایی با بهره‌گیری از بازار مصرف وسیع برزیل،
- ایجاد مزارع مشترک و طرح‌های تحقیقاتی در شمال و غرب برزیل جهت تولید محصولات استراتژیک مورد نیاز ایران،
- تشکیل کنسرسیوم تخصصی برای صادرات و واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی بین دو کشور.

این راهبردها زمینه را برای توسعه پایدار روابط اقتصادی، تجاری و کشاورزی میان ایران و برزیل فراهم می‌سازند و نقش استان کرمان را در این همکاری‌ها پررنگ‌تر خواهند کرد.

پیشنهادها به دولت

- حمایت عملیاتی از ایجاد پایگاه صادراتی در بنادر شمالی برزیل و مذاکرات لجستیکی جهت کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل کالا،
- تسهیل تهاتر کالا و انعقاد موافقت‌نامه‌های دوجانبه برای رفع موانع بانکی و ارزی در تجارت مستقیم،
- ایجاد دفاتر دائم بازرگانی و کنسولی در مناطق کلیدی اقتصادی برزیل و سازمان‌دهی هیئت‌های مشترک اقتصادی جهت شناسایی فرصت‌های جدید،
- آموزش تخصصی تجار و صادرکنندگان ایرانی در زمینه استانداردها، فرایندهای صادرات و شناخت بازارهای منطقه‌ای برزیل.

پیشنهادهای عملی برای ورود بازرگانان ایرانی

اگر بازرگانان از طریق اتاق مشترک وارد شوند، با تمرکز بر بسته‌بندی باکیفیت، بازاریابی هدفمند (برای ادویه و خشکبار) و پروژه‌های مشترک کشاورزی با تأمین مالی برزیلی، می‌تواند صادرات را به سه تا پنج میلیارد دلار برسانند. با این ظرفیت‌ها، ایران حتی می‌تواند جایگاه استراتژیک خود را در BRICS تثبیت کند. III